rok a výsledky proto nelze zcela zevšeobecňovat.

LITERATURA

H r b á č e k J. a spol., 1954: Jak a proč sbírat hmyz. 214 str., NČSAV, Praha. M a r t í n e k V., 1960: Insecta, Arachnoidea a Diplopoda smrkových kultur střední Evropy. Rozpravy ČSAV, 70: 1-142. Š i l h a v ý V., 1948: Zvířena sekáčů (Opiliones) mohelenské hadcové stepi. Arch.sv. na výzkum a ochr. přír. i kraj. v zemi Moravskoslezské, Mohelno, 8: 112 str., Brno. Š i l h a v ý V., 1956: Sekáči (Opilionidea). Fauna ČSR, 7: 274 str., Praha.

NĚKOLIK NÁLEZŮ VZÁCNĚJŠÍCH DRUHŮ TESAŘÍKŮ V ŠIRŠÍM PRAŽSKÉM OKOLÍ (COLEOPTERA, CERAMBYCIDAE)

Milan S l á m a

Pražské okolí je známé svým přírodně bohatým prostředím. Obzvláště entomolog zde najde ještě řadu zachovalých lokalit, často s velmi odlišnými podmínkami, takže na poměrně blízkých lokalitách můžeme najít druhy vysloveně jižní i severské.

Většina entomologů je však toho názoru, že okolí Prahy je již zvláště u tesaříků (Cerambycidae) velmi dobře probádáno a nelze zde již mnoho nového objevit. Proto často dávají přednost vzdálenějším lokalitám, hlavně na Moravě a na Slovensku. Při svých entomologických exkursích jsem nalezl některé druhy tesaříků, které dokazují, že průzkum není ještě zdaleka úplný a je pravděpodobné, že i v budoucnu dojde v okolí Prahy ještě k dalším zajímavým nálezům.

Níže uvádím několik druhů tesaříků, jejichž výskyt jsem v okolí Prahy zjistil a jelikož se jedná o druhy vzácné a svým výskytem zajímavé, považuji za vhodné jejich uveřejnění. Podle mého názoru nejde o druhy, které by se v poslední době rozšiřovaly, ale které byly dosud přehlíženy pro jejich spíše skrytý způsob života. Teprve použitím modernějších metod a hlavně detailní prohlídkou porostů se mi podařilo tyto druhy nalézt. Několik z nich dosud v pražském okolí nebylo zjištěno.

Nothorhina punctata (F.) - Vzácný druh, nalezený u nás na několika málo lokalitách. V nejbližším pražském okolí byl sbírán pouze kdysi v Jevanech. Vyvíjí se v silné kůře starých živých borovic (Pinus silvestris L.) stojících o samotě nebo ve slunných porostních stěnách. Larva vyžírá chodbičky až téměř k lýku, takže bývají zavaleny pryskyřicí. Imago se líhne obvykle v červnu.

V létě r. 1961 nalezl jsem u Staré Boleslavi na borovicích výletové otvory do 2 - 3 m výše od země. V květnu 1962 jsem zde nalezl několik larev a dopěstoval je doma. Na jaře r.1963 byla celá porostní stěna pokácena a jinde v okolí se mi tento druh dosud nepodařilo nalézt.

Obrium cantharinum (L.) - Tento druh byl v Čechách chycen pouze na jihu u Stráže n.Nežárkou a Chlumu u Třeboně. V pražském okolí jsem nalezl tento druh v r.1964-65 na dvou lokalitách: v Řevnicích na kmíncích suchých osik (Populus tremula L.) a v Neratovicích v silnějších větvích pokáceného starého suchého topolu (Populus sp.). Síla větví a kmínků se pohybovala od 4 do 12 cm. Larva žere pod kůrou a kuklí se v hákovité komůrce ve dřevě 10-15 mm hluboko. Vstupní a zároveň výletový otvor nechává larva neucpaný. Vývoj jsem zjistil pouze dvouletý. Prvý rok přezimuje larva pod kůrou, druhý ve dřevě, kde se na jaře kuklí. Stejný materiál napadá více let za sebou. Na obou lokalitách se vyskytují formy s tmavýma i světlýma nohama.

Rhopalopus spinicornis Abeille - Patří mezi nejvzácnější tesaříky; je rozšířen v celé republice, ale chytán byl vždy jen náhodně, smýkáním, sklepáváním nebo sedící na trávě nebo dříví. V pražském okolí bylo chyceno již několik kusů, hlavně v dubinách (Quercetum) a dubohabrových (Quercetocarpinetum) pařezinách. V červnu 1949 jsem nalezl 1 exemplář sedící na trávě v dubohabrové pařezině u Radotína.

Pronocera angusta (Kriechb.) - Tento tesařík je u nás rozšířený hlavně v Čechách. Obvykle bývá nalézán sklepáváním větví okrajových stěn smrčin, anebo náhodně. 19.6.1953 jsem chytil 1 kus náhodně v letu ve Slapech n.Vltavou. V r. 1954 jsem vypěstoval 2 kusy ze suchého vršku smrku napadeného václavkami, se silným výskytem kůrovce Pityokteines spinidens (Reitt.). Podnícen těmito nálezy jsem věnoval tomuto druhu více pozornosti a podařilo se mi vypěstovat v létech 1961 - 1965 více imag. Prono-

cera angusta (Kriechb.) klade vajíčka do kmene a větví vrcholové části koruny různě oslabených smrků spolu s Callidium aeneum Deg., Molorchus minor (L.), Pogonocherus fasciculatus (Deg.), Obrium brunneum (F.) a Chrysobothris solieri (Lap.). Imaga se obvykle vyskytují na větvích živých zdravých smrků, kde provádějí pravděpodobně zralostní žír. Tomu nasvědčuje také okolnost, že imaga, která jsem vypěstoval a ponechal bez větviček s jehličím nekopulovala a nekladla vajíčka. Vývoj tohoto tesaříka je dvouletý. Larva žere pod kůrou a kuklí se poměrně hluboko ve dřevě, velmi často až v dřeni. Rojení imag nastává koncem června a počátkem července, ale imaga se obvykle vyskytují až do srpna.

Lioderus kollari Rdtb. - Tento, kdysi nanejvýš vzácný druh, je po druhé světové válce u nás nacházen častěji. Více kusů se mi podařilo vypěstovat z okolí Křivoklátu (1961-1964), kde již byl několika entomology nalezen. Je převážně nočním druhem (nalezl jsem ho však i ve dne na květech), napadajícím oslabené javory (Acer platanoides L.). Samička klade vajíčka i do stromů hustě zapojených v porostu a to od oddenku až do silnějších větví. Vývoj probíhá pod kůrou, larva se kuklí ve dřevě v hákovité komůrce, zcela vyjímečně pod kůrou. Vývoj má jedno až dvouletý.

Phymatodes pusillus (F.) - Malý, velmi nenápadný tesařík, zjištěný v Čechách pouze na Křivoklátsku, kde se mi ho v roce 1964 rovněž podařilo nalézt. Vyvíjí se v slabších dubových (Quercus sp.) větvích. Larva žere nejprve pod kůrou, pak vstupuje do dřeva, kde pokračuje v žíru a také se kuklí. Vývoj jsem zjistil jednoletý. Od tohoto druhu jsem nalezl pouze typickou formu.

Xylotrechus pantherinus (Sav.) - Jeden z nejvzácnějších u nás žijících Cerambycidů. Z Čech je znám pouze ze dvou lokalit: Polička a Račín-Polnička u Přibyslavi. V r. 1960 jsem si přivezl ze Slap n.Vltavou výřez ze slabšího kmene jívy (Salix caprea L.) napadené tesaříkem Aromia moschata (L.). Z tohoto materiálu mi v r. 1961 vylezl 1 ♂ Xylotrechus pantherinus (Sav.), jedna kukla zahynula. Téhož roku a v dalších letech jsem tento druh vypěstoval a chytal v přírodě také v Řevnicích. Napadá osluněné jívy a vyvíjí se ve větvích nebo kmínčích o síle 1,5 až 8 cm. Doba vývoje je nejméně tříletá. Vývoj probíhá v živém dřevě, larva za sebou ucpává chodby drtinami, takže napadení není zvenku pozorovatelné. Larvy se kuklí rovněž ve dřevě. Koncem června si imago

prokouše kulatý výletový otvor. Spolu s tímto druhem jsem na těchto jívách nalezl ještě Aromia moschata (L.), Saperda similis Laich., Oberea oculata (L.) a po odumření dřeva ještě Clytus arietis (L.), Rhagium mordax (Deg.), Liopus nebulosus (L.), Pogonocherus hispidulus (Pill.) a Stenostola dubia (Laich.). Kresba krovek je velmi variabilní, našel jsem tu celou řadu popsaných i nepopsaných forem.

Purpuricenus kaehleri (L.) - Krásný, barvou velmi nápadný, z naší fauny mizející tesařík, který již dlouhá léta nebyl v Čechách nalezen. Vyskytuje se v celé řadě listnatých dřevin, hlavně v ovocných stromech. Roku 1962 jsem mezi Křivoklátem a Zbečnem našel čerstvě pokácené, přes 100 let staré silné duby. V jejich odumřelých větvích jsem sbíral larvy, kukly i imaga tesaříků Clytus tropicus Panz. Spolu s nimi jsem našel mně dosud neznámou larvu, ze které se mi podařilo vypěstovat Purpuricenus kaehleri (L.).

Exocentrus adspersus Muls. - Pokud je mi známo, je tento druh v Čechách zjištěn zatím pouze na Křivoklátsku. V r. 1962-1965 jsem ho několikrát zjistil v dubinách (Quercetum) od Nižboru až po Křivoklát. Vyvíjí se v schnoucích dubových větvích silných 1 - 7 cm. V silně napadených větvích larvy úplně rozežírají dřevo a ponechávají mezi chodbami pouze přerušované slabounké přepážky, takže dokončené požerky činí dojem zmenšených požerků Hylotrupes bajulus (L.) na jehličnatých dřevinách. Doba vývoje dva roky.

Saperda perforata (Pall.) - Z Čech dosud známa pouze ze třech lokalit: Třeboňsko, Písek, Chudenice. Častěji chytána na Moravě a Slovensku. Roku 1962 se mi podařilo vypěstovat několik desítek imag tohoto druhu z Řevnic. Nachází se zde pouze na osikách (Populus tremula L.). Larvy vyžírají pod kůrou a v kůře nejprve spíše příčné, později nepravidelné chodby. Kuklí se obvykle v hákovité komůrce mělce ve dřevě, vyjímečně též pod kůrou. Nacházel jsem larvy, kukly i imaga po celé délce kmene od paty až po vrchol. Přednost dává silnějšímu materiálu (15-25 cm). Tento tesařík má dvouletý vývoj.